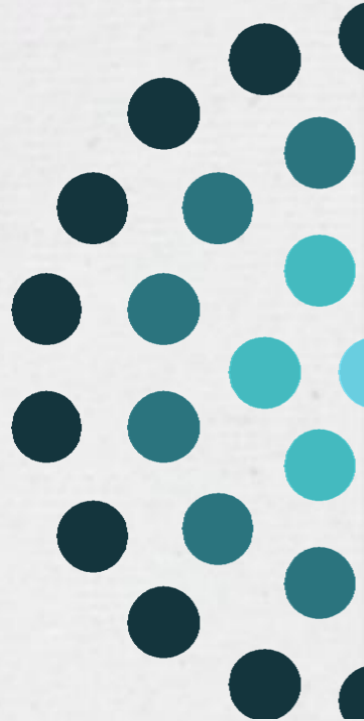

CLeAR-CLIMATE-CAPA-ORRI

Nagradni natečaj za učence 7.-9. razreda OŠ

Nataša Beltran MSc – Stritih, trajnostni razvoj
Ivana Kacafura, GOLEA
Marta Stopar, GOLEA

18.03.2025

STRITIH
Trajnostni razvoj

REINFORCING
Grantee

Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the REA. Neither the European Union nor the granting authority can be held responsible for them.

**Funded by
the European Union**

Agenda

- 1. Uvod**
- 2. Podnebne spremembe in prilagajanje na podnebne spremembe** - Nataša Beltran MSc
- 3. Vsebina natečaja in časovnica** - Nataša Beltran MSc in Ivana Kacafura
- 4. Prijavnica na natečaj** - Ivana Kacafura
- 5. Kriteriji ocenjevanja** - Ivana Kacafura
- 6. Diskusija**

Podnebne Spremembe

Podnebne spremembe predstavljajo enega največjih izzivov, s katerimi se sooča človeštvo v 21. stoletju. Gre za **dolgoročne spremembe temperature in vremenskih vzorcev**, ki jih v veliki meri povzroča človekovo delovanje, predvsem s sežiganjem fosilnih goriv, kot so premog, nafta in zemeljski plin. Ti procesi povečujejo koncentracijo toplogrednih plinov v ozračju, kar vodi do globalnega segrevanja.

Kaj povzroča segrevanje ozračja?

- Zadnjih 100+ let =>.....
- razcvet industrije
- višanje porabe elektrike (razvijajoče države, vedno več e naprav)
- ogrevanje, logistika in transport, turizem, „boljše življenje“
- Energija še vedno prioritarno proizvedena s pomočjo zgorevanja FOSILNIH GORIV (cca 60 %)
- Emisije (in drugih toplogrednih plinov) ustvarjajo „pokrov“ - učinek tople grede

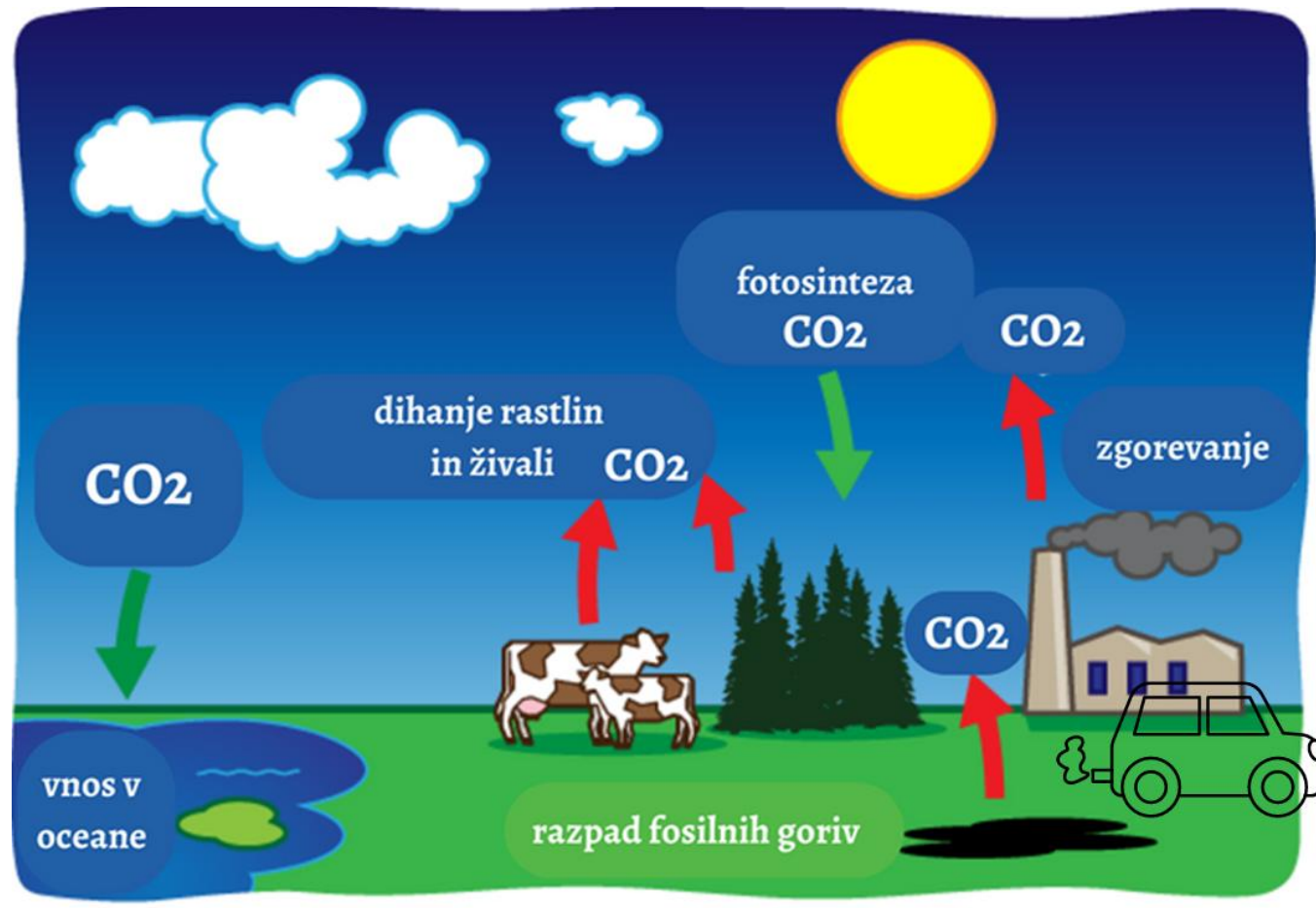

Podnebne Spremembe

Toplogredni plini so plini v Zemljinem ozračju, ki zadržujejo toploto. Prepuščajo sončno svetlobo skozi ozračje, vendar preprečujejo, da bi toplota, ki jo prinaša sončeva svetloba, zapustila ozračje. Glavni toplogredni plini so:

- Vodna para
- **Ogljikov dioksid**
- Metan
- Ozon
- Dušikov oksid
- Korofluoroogljikovodiki

Viri in ponori ogljika

Vir: <https://eko.sola.si/wp-content/uploads/2023/11/8.-razred-2023-2024.pdf>

Podnebne Spremembe

Toplogredni plini – CO₂

Dejavnosti, ki na podlagi povprečij na leto izpustijo največ CO₂

Vir:

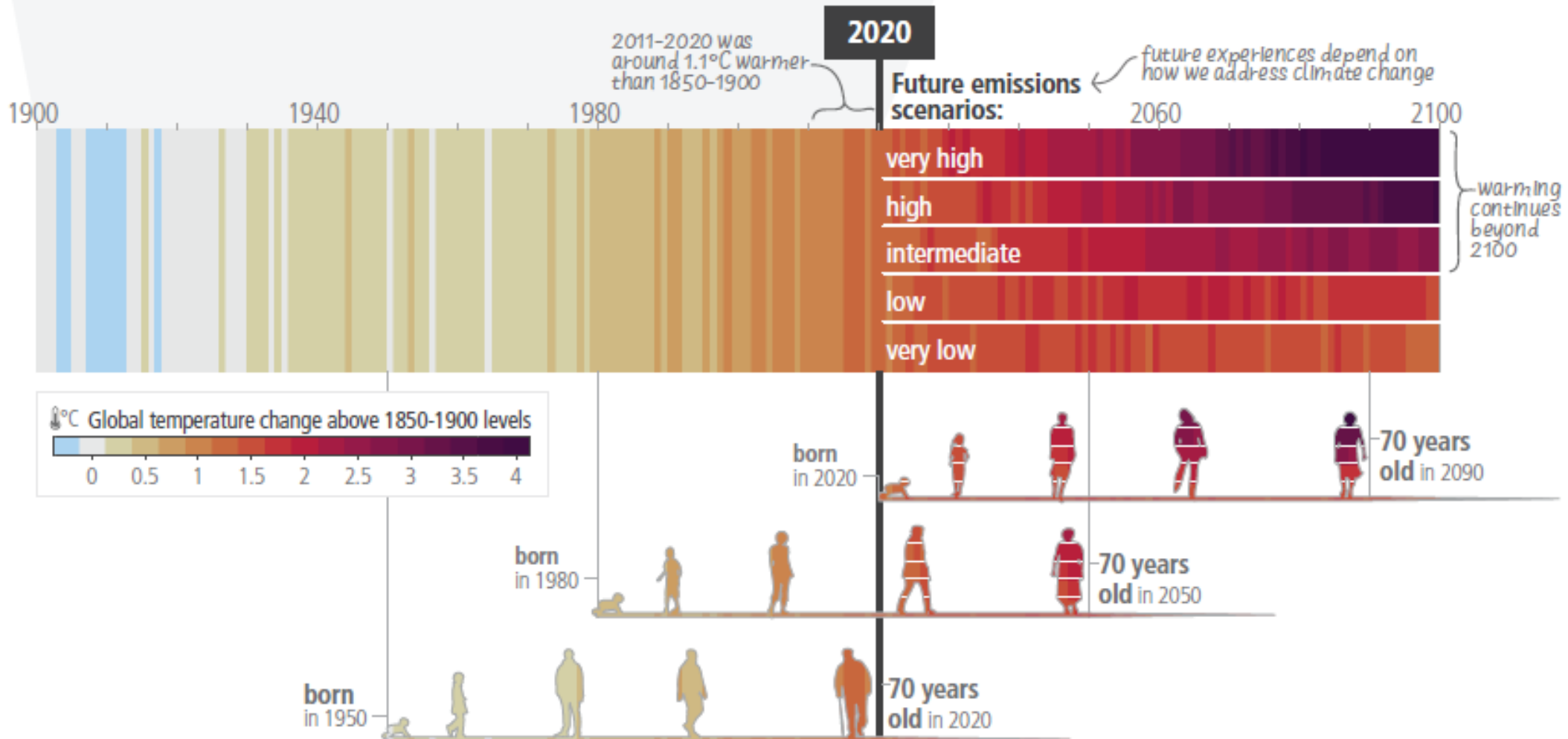
<https://discord.com/channels/@me/1144205964237611068/1351509194431270912>

REINFORCING

Podnebne Spremembe

c) The extent to which current and future generations will experience a hotter and different world depends on choices now and in the near term

Vir:
https://www.ipcc.ch/report/ar6/syr/downloads/report/IPCC_AR6_SYR_SPM.pdf

BLAŽENJE Podnebnih Sprememb

Čeprav trenda podnebnih sprememb ne moremo obrniti, lahko blažimo njihove učinke in se prilagajamo na posledice. **Blažitveni ukrepi** so namenjeni **zmanjšanju količine emisij toplogrednih plinov** v ozračju, denimo z razvojem čistih energij in povečanjem gozdnih območij. Potrebne so drastične spremembe na ključnih področjih, kot so promet, energija, industrija, stanovanja, ravnanje z odpadki in kmetijstvo.

Vir: https://youth.europa.eu/get-involved/sustainable-development/what-climate-change_sl

Blaženje naslavlja odpravljanje vzrokov za podnebne spremembe.

PRILAGAJANJE na Podnebne Spremembe

Prilagajanje podnebnim spremembam pomeni pripravo na njihove posledice in povečanje odpornosti naše družbe. To lahko denimo pomeni učinkovitejšo uporabo omejenih vodnih virov, prilagajanje kmetijskih in gozdarskih praks ter skrb za to, da bodo zgradbe in infrastruktura vzdržali prihodnje podnebne razmere in skrajne vremenske dogodke.

Prilagajanje naslavlja **posledice** podnebnih sprememb.

Prilagajanje vključuje spreminjanje naših odločitev, dejavnosti in načinov razmišljanja, da bi bili boljše pripravljeni na spreminjajočemu se podnebjju

Krepitev naših sposobnosti za prilagajanje

Izboljšanje naše sposobnosti uspevanja v različnih podnebnih razmerah

Krepitev odpornosti proti ekstremnim vremenskim razmeram in podnebnim spremembam

Varovanje gozdov

Infrastruktura in načrtovanje stavb

Zaščita pred poplavami

Prilagajanje kmetijskih praks:
Sajenje rastlin, ki so boljše prilagojene na spreminjajoče se rastne dobe in temperature ali sajenje raznolikih pridelkov za zmanjševanje škode zaradi škodljivcev, ki se k nam selijo iz toplejših krajev

Prekrivanje ukrepov

Zelena infrastruktura

Varčevanje z vodo in energijo

Blaženje pomeni zmanjševanje vzrokov za podnebne spremembe

Zmanjšanje izpustov toplogrednih plinov

Energetsko učinkovite tehnologije

Trajnostna mobilnost

Izboljšanje industrijskih procesov

Obnovljiva energija

Ustvarjanje skupnostnih in domačih vrtov:

Povečanje lokalne kmetijske samooskrbe pomaga zmanjšati potrebo po uvozu hrane iz oddaljenih krajev in posledično zmanjšuje porabo fosilnih goriv

Podnebne spremembe: Blaženje in prilagajanje

- Podnebne spremembe v Sloveniji so že opazne, saj se povprečna temperatura zraka na letni ravni dviguje hitreje od globalnega povprečja. Analize kažejo, da se je povprečna temperatura od druge polovice 20. stoletja povečala za približno 2°C, kar Slovenijo uvršča med bolj ranljive glede na vplive podnebnih sprememb. Prav tako so vremenski ekstremi, kot so vročinski valovi, suše in močne padavine, vse pogostejši in intenzivnejši, kar znatno vpliva na naravno okolje in gospodarstvo (ARSO, 2018).

Kronične posledice:

Povišanje temperature zraka, vode in morja povzroča vročinski stres in temperaturna nihanja. Prav tako prihaja do sprememb v vzorcih in vrstah padavin, vključno z dežjem, točo, snegom in žledom. Nihanja padavin in vodnega režima vodijo v degradacijo ter erozijo tal, kar vpliva na njihovo stabilnost in kakovost vodnih virov. Dvig morske gladine predstavlja dodatno grožnjo obalnim območjem in vodnim ekosistemom.

Akutne posledice:

Ekstremni vremenski dogodki, kot so vročinski valovi, močne padavine in viharji, postajajo vse pogostejši. Posledice teh dogodkov so pogosto povezane s povečanim tveganjem za poplave, požare in zemeljske plazove, ki neposredno ogrožajo prebivalstvo, infrastrukturo in naravno okolje.

Podnebne grožnje za Slovenijo

	Povezane s temperaturo	Povezane z vetrom	Povezane z vodo	Povezane s trdnimi masami
Kronične	Zvišanje temperature (zrak, vode, morje)	Spremembe vzorcev vetra	Spremembe vzorcev in vrst padavin (dež, toča, sneg/žled)	Obalna erozija
	Vročinski stres		Nihanja padavin in vodnega režima	Degradacija tal
	Spremenljivost temperature		Zakisevanje morja	Erozija tal
	Topljenje permafrosta		Vdor slane vode	Utekočinjenje tal
			Dvig morja	
			Vodni stres (pomanjkanje vode)	
Akutne	Vročinski valovi	Ciklon	Suša	Snežni plazovi
	Vdor hladnega zraka/pozeba	Vihar (vključno s snežnimi, prašnimi in peščenimi)	Polnjenje podtalnice	Zemeljski plazovi
	Požari v naravi	Tornado	Močne padavine (dež, toča, sneg/žled)	Udori
			Poplave (obalne - poplavljanje morja in jezer, poplavljanje rek in hudournikov, poplave meteornih voda, poplavljanje podzemnih voda, mestne poplave, poplave kraških polj)	
			Preboji ledeniških jezer	

Legenda:

Ni pomembno oziroma se ne pričakuje poslabšanja
Možno, še ni določeno
Poslabšanje se že dogaja

- Podnebne spremembe v Sloveniji so že opazne, saj se povprečna temperatura zraka na letni ravni dviguje hitreje od globalnega povprečja. Analize kažejo, da se je povprečna temperatura od druge polovice 20. stoletja povečala za približno 2°C, kar Slovenijo uvršča med bolj ranljive glede na vplive podnebnih sprememb. Prav tako so vremenski ekstremi, kot so vročinski valovi, suše in močne padavine, vse pogostejši in intenzivnejši, kar znatno vpliva na naravno okolje in gospodarstvo (ARSO, 2018).

Kronične posledice:

Povišanje temperature zraka, vode in morja povzroča vročinski stres in temperaturna nihanja. Prav tako prihaja do sprememb v vzorcih in vrstah padavin, vključno z dežjem, točo, snegom in žledom. Nihanja padavin in vodnega režima vodijo v degradacijo ter erozijo tal, kar vpliva na njihovo stabilnost in kakovost vodnih virov. Dvig morske gladine predstavlja dodatno grožnjo obalnim območjem in vodnim ekosistemom.

Akutne posledice:

Ekstremni vremenski dogodki, kot so vročinski valovi, močne padavine in viharji, postajajo vse pogostejši. Posledice teh dogodkov so pogosto povezane s povečanim tveganjem za poplave, požare in zemeljske plazove, ki neposredno ogrožajo prebivalstvo, infrastrukturo in naravno okolje.

Posledice Podnebnih Sprememb

Poplave na Tolminskem, sept. 2024 (občina Tolmin)

Poplave Cerklje ob Gori 13.7.2023 (delo.si)

Poplave Kanal ob Soči 12.12.2017 (PGD Kanal)

Poplave Idrija-Spodnja Idrija 4.8.2023 (n1info.si)

Suša Vipavska dolina in Goriška brda, avgust 2012 (delo.si)

Suha struga na Tolminskem (Bača), 2022 (RD Tolmin)

Suša Vipavska dolina, 2019 (lokalne-ajdovscina.si)

Nizek vodostaj reke Idrijce, temperatura vode 24 stopinj, prekomerna razrast alg, 2022 (RD Tolmin)

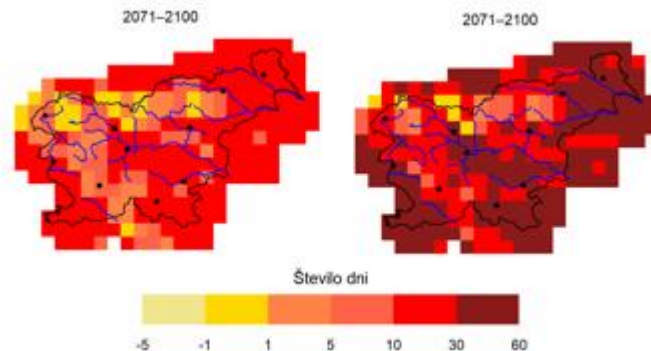

za Goriško regijo - temperatura

ARSO - Podnebna spremenljivost Slovenije

v obdobju 1961 – 2011 ter projekcije 2011 – 2040 in 2041 – 2070

- Povprečna T zraka: 1,6 °C (0,32 °C na desetletje).
- Odklon 30-letnega povprečja T zraka:
 - 2011-2040, RCP 4,5 (zmerni scenarij): 0,8°C za leto, 1°C jesen in 0,8°C poletje, zima
 - RCP 8,5 (pesimistični scen.): 0,8°C za leto, 0,9°C poletje in 0,8°C jes.
 - 2041-2070, RCP 4,5: 1,4 °C za leto, 1,7 °C za poletje in 1,3 °C za zimo
 - RCP 8,5: 1,9 °C za leto, 2,2 °C za jesen in 2,0 °C za zimo in poletje
- Število vročih dni: 7 dni (2011-2040, RCP 4,5 in RCP 8,5).
15-17 dni (2041-2070, RCP 4,5 in RCP 8,5).

za Goriško regijo - PADAVINE

ARSO- Podnebna spremenljivost Slovenije

v obdobju 1961 – 2011 ter projekcije 2011 – 2040 in 204 – 2070

- Višina padavin na letni ravni: 10 % (v ref. obdobju), spremenjeni padavinski režimi v projekcijah
- Višina novozapadlega snega (dni s snežno odejo): 40 %.

Za Goriško regijo so pričakovane višje temperature pozimi z več padavinami in manj snega (poplave) in višje temperature poleti s spremenjenimi padavinskimi režimi (suše). Zaradi manj snežnih padavin nebo zaloge vode za poletje in bo to še dodatno doprineslo k večjim možnostim za sušo.

Ukrepi Prilagajanja – Severno Primorska Regija

- **Gozdarstvo:** Zagotoviti trajnostno in sonaravno gospodarjenje z gozdovi, s poudarkom na večanju odpornost gozdnih ekosistemov na podnebne spremembe, kot so suše, vročinski valovi in ekstremni vremenski pojavi.
- **Kmetijstvo:** Razviti in uvesti kmetijske prakse, ki zmanjšujejo ranljivost na podnebne spremembe in ohranjajo kmetijsko biodiverzitetu, kot so namakanje, kolobarjenje in trajnostna raba tal.
- **Vodni viri in upravljanje voda:** Uvesti ukrepe za izboljšanje zadrževanja in smotrne rabe vode, z namenom zmanjšanja ranljivosti na suše in poplave, preprečevanja erozije ter zaščite in ohranjanja obstoječih vodnih virov.
- **Turizem:** Spodbuditi časovno in prostorsko diverzifikacijo turističnih dejavnosti, s ciljem ohranjanja konkurenčnosti regije skozi vse letne čase in prilagoditev turističnih produktov ter vsebin novim razmeram in spremenjenim sezonskim vzorcem.
- **Javno zdravstvo:** Razviti in implementirati smernice za prilagajanje zdravstvenega sistema, ki bodo povečale odpornost proti ekstremnim vremenskim pojavom, izboljšale ozaveščenost prebivalstva in zagotovile boljše dostopnost do zdravstvenih storitev za učinkovito odzivanje v kriznih razmerah.

Ukrepi Prilagajanja – Severno Primorska Regija

- **Varstvo pred naravnimi nesrečami:** Izboljšati pripravljenost in odzivnost na povečana podnebna tveganja z dolgoročnim planiranjem, prilagajanjem prostorskega načrtovanja, čezmejnim sodelovanjem in hitrim ukrepanjem. Povečati ozaveščenost prebivalstva za zmanjšanje škode ob naravnih nesrečah.
- **Infrastruktura, stavbe in urbana območja:** Razviti in uvesti rešitve za povečanje odpornosti infrastrukture in zgradb na podnebne spremembe, kar vključuje optimizacijo urbanega načrtovanja, izboljšanje energetske učinkovitosti in integracijo zelenih površin za izboljšanje klimatskih razmer v mestnih okoljih.
- **Varstvo narave:** Podpreti ohranjanje biodiverzitete z vzpostavitvijo učinkovitega monitoringa, ki bo integriral izzive podnebnih sprememb v načrte upravljanja, omogočal dinamično prilagajanje in izvajanje ukrepov za ohranjanje ekosistemov tako v varovanih naravnih območjih kot širše.
- **Energetika:** Zagotoviti varno, zanesljivo in trajnostno energetska oskrbo, ki je odporna na podnebne spremembe in manj odvisna od fosilnih goriv.
- **Prostorsko načrtovanje:** Prilagoditi rabo prostora, infrastrukturo in gradnjo z integracijo trajnostnih rešitev, kot so zelena infrastruktura, protipoplavni ukrepi in energetska učinkovitost, za zmanjšanje izpostavljenosti podnebnim tveganjem ter zagotavljanje dolgoročne odpornosti naselij in ekosistemov.

Nagradni natečaj

Naravoslovno – literarni natečaj z naslovom:

**PRILAGAJANJE NA EKSTREMNE VREMENSKE DOGODKE
V PRETEKLOSTI, SEDANJOSTI IN PRIHODNOSTI**

Časovnica:

- 18.4.** rok za oddajo nalog za natečaj (nujen pripis mentorja + mail; izbirno pripis člana za komisijo)
- 22.4. - 24.4.** kontaktiramo potencialne člane komisije in jim predstavimo njihove zadolžitve (ocenijo cca. 15 prispevkov v roku 25.4. - 11.5.)
- 24.4. ob 14:00** usposabljanje žirije (v živo in preko zoom-a)
- 25.4.- 11.5.** za ocenjevanje žirije
- 12.5.** združitev ocen članov žirije
- 12.5.** znani rezultati natečaja / znani zmagovalci
- 13.5.** obvestitev mentorjev o "potencialnih" zmagovalcih, da jih obvestijo o udeležbi na dogodku in prejemu nagrade
- 23.5.** razglasitev zmagovalce in podelitev nagrad na Dnevu OVE in URE v Tolminu

Nagradni natečaj

Naravoslovno – literarni natečaj z naslovom:

PRILAGAJANJE NA EKSTREMNE VREMENSKE DOGODKE V PRETEKLOSTI, SEDANJOSTI IN PRIHODNOSTI

Kako lahko učenci sodelujejo:

- ✓ **Izberejo sogovornika** – družinskega člana, starejšega iz skupnosti ali nekoga, ki ima zanimivo zgodbo iz preteklosti.
- ✓ **Prisluhnejo in beležijo** – z zanimanjem prisluhnejo izkušnji ter si zapišejo ključne podrobnosti.
- ✓ **Zapišejo zgodbo** – na privlačen in pripovedovalen način opišejo, kaj se je zgodilo, kako so se ljudje prilagodili in katere dragocene lekcije lahko iz tega uporabimo danes in v prihodnosti ter lahko dodajo svoj pogled kako se bodo kot odrasli soočali s podnebnimi spremembami.
- ✓ **Oddajo svojo zgodbo** – in se potegujejo za priložnost, da zmagajo.
- ✓ **Predlagajo člana žirije** – osebo, ki bi lahko sodelovala pri ocenjevanju zgodb.

Nagradni natečaj

Pogoji sodelovanja:

- ✓ Kdo lahko sodeluje: **učenci in učenke 7.-9. razreda**
- ✓ Izpolnijo obrazec za natečaj
- ✓ Dolžina zgodbe: **ena do največ dve A4 strani (pisava: Calibri, 12pt)**
- ✓ Rok za oddajo zgodbe: **18. april 2025 do 24:00.**
- ✓ Zgodbe zapišejo na priloženem obrazcu ter jo pošljejo na marta.stopar@golea.si ali na naslov:
GOLEA, Mednarodni prehod 6, 5216 Šempeter pri Gorici s pripisom NATEČAJ

Nagradni natečaj

Nagrade:

- ✓ Nagrade: **3 x kvalitetna pametna ura (Samsung Galaxy Watch 4 ali Apple Watch SE) ter 4 x brezžični mini zvočnik (JBL GO 3).**
- ✓ **Izbor nagrajencev:** Na podlagi ocen žirije, ki bo sodelovala pri ocenjevanju zgodb, bo izbranih 7 zmagovalcev z največjim številom točk. Učitelji mentorji na šoli bodo o potencialnih zmagovalcih obveščeni 1 teden pred podelitvijo nagrad.
- ✓ **Podelitev nagrad:** Zmagovalci bodo razglašeni in nagrajeni na dogodku **OVE in URE dan v sklopu Dneva obrti in podjetništva**, ki bo potekal **23. maja v Tolminu**.

REINFORCING

Prijavni obrazec za natečaj

OBRAZEC ZA NATEČAJ				
IME PRIIMEK:				
ŠOLA, RAZRED:				
SODELUJOČI PRI ZGODBI (npr.: dedek, babica, stric, teta, sovaščan...):				
MENTOR (učitelj na šoli: ime in priimek, mail):				
PREDLAGANI ŽIRANT (neobvezno) (Ime in Priimek, mail/tel., starost (obkroži)):				
☐ pod 18 let	☐ 18-30 let	☐ 30-50 let	☐ 50-70 let	☐ 70+let
V primeru, da bo nagrada tvoja, katero pametno uro bi izbral/a? (označi v kolikor bo na voljo):				
☐	☐ Samsung Galaxy Watch 4	☐	☐ Apple Watch SE	☐
NASLOV ZGODBE:				
(1-2 A4 strani, Calibri 12pt)				

S sodelovanjem v natečaju soglašam, da moje podatke lahko projektna partnerja (GOLEA in Stritih, svetovanje za trajnostni razvoj, d.o.o.) uporabita za namen promocije in izvedbe projekta Reinforcing CLEAR-CLIMATE-CAPA ORRI.

Zgodbo pošlji do **18.4.2025 do 24:00** na marta.stopar@golea.si s pripisom **NATEČAJ** ali na naslov **GOLEA, Mednarodni prehod 6, 5216 Šempeter pri Gorici** s pripisom **NATEČAJ**.

O samem poteku natečaja lahko slediš tudi na spletni strani <https://www.golea.si/reinforcing/>.

Žirija in kriteriji ocenjevanja

Izbira žirije - člane predlagajo sodelujoči na natečaju

Kriteriji ocenjevanja – merila:

1. Zajema temo prilagajanja podnebnim spremembam
Kako dobro zgodba obravnava temo prilagajanja podnebnim spremembam?
2. Zajema preteklost, sedanost in prihodnost vezano na temo podnebnih sprememb
Ali so povezave med preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo jasno izražene?
3. Lokalni primer je jasen in dobro izbran
Ali je primer iz domačega / lokalnega okolja ter je konkreten, ustrezen in jasno razložen?
4. Jezik in slovnica (pravilnost in podpora)
Ali je jezik primeren za osnovnošolce?
Ali so slovnica, pravopis in ločila pravilni?
5. Jasnost in skladnost (logična struktura in argumentacija)
Ali je zgodbo lahko spremljati in razumeti?
Ali so ideje in dogodki logično razvrščeni?
6. Pritegne bralca – izvirnost zgodbe (zanimanje in izražanje)
Kako edinstvena in domiselna je zgodba?
Ali zgodba pritegne in ohrani bralčevo zanimanje?

REINFORCING

Hvala za vašo pozornost!

Nataša Beltran

Natasa.beltran@stritih.com

Ivana Kacafura

ivana.kacafura@golea.si

STRITIH
Trajnostni razvoj

